

ივერია

საერთო დონა:

თვე	მან.	კ.	თვე	მან.	კ.
12	10	6	6	6	—
11	9 50	5	5	5	75
10	8 75	4	4	4	75
9	8	3	3	3	50
8	7 25	2	2	2	75
7	6 50	1	1	1	50

ცალკე ნაწილი — ერთი შუბრი

„ივერიის“ ტელეგრაფი № 227.

რედაქცია:
ნიულომონის ქუჩა, 21.
ტელეგრაფი.
გაზეთის დასაბამად
და განკარგვითა დასაბამად
უნდა მოამზადოს რედაქციის და წარმოების
გამართვ. ხარჯადღების განკარგვითა
დასაბამად
საველურები სტრუქტურა მიუხედავად
16 კაბ., ზეობაზე — 8 კაბ.

„ივერიის“ ტელეგრაფი № 227

ახალი ამბავი

ტფილისის მახრის უფროსს შუამდგომლობა აღურავს გუბერნიის უფროსის წინაშე იმის შესახებ, რომ წინასწარ ტფილისის მახრის მკვიდრი ნათესავი უფროსი ჯგერების ბარგის ვადატან-ვადატანის ბეგრით დგან საერთო აბლუმის დროს, რომელიც უნდა მოხდეს 15 აგვისტოდამ—15 ენკინსთემდე. ბ. მახრის უფროსის შუამდგომლობა იმან გამართოს, აგრეთვე განახორციელოს უკვე შემუშავებული პროექტი წყლის გამოყენების შესახებ. ამ საქმისათვის საჭირო თანხა უკვე გადაღებულია მომავლის წლის ხარჯთაღირსებაში.

ბორჯომის მამულების გამგეობას აზრად აქვს მომავალ წელს ბორჯომში ელექტრონული განათება გამართოს, აგრეთვე განახორციელოს უკვე შემუშავებული პროექტი წყლის გამოყენების შესახებ. ამ საქმისათვის საჭირო თანხა უკვე გადაღებულია მომავლის წლის ხარჯთაღირსებაში.

პეტერბურგიდან სწერენ, პრიას. კრაიას, რომ იქ შვედელთა გომარეული უწყინდესობის სრულიად მოშორება ქათალიკოვს მოელოანო.

როგორც ვახ. „კავკას“ შეუტყვი, სიღნაღის მახრის ბაქურციხის ნაწილის ზოგიერთ ენახებში ვახის სენი „ვიტროტი“ აღმოჩენილია. ბ-ნ ტფილისის გუბერნატორმა

უკვე შეატყობინა ეს გარემოება მიწა-მომკვეთების მინისტრის რწმუნებულს, რომ მან რაიმე ღონისძიებანი მიიღოს ამ სენის წინააღმდეგ.

სადგ. ზუგდიდში. 26 ივლისს, დღის ნიღურებისა და წვიმების გამო მიწის ზევი ჩამოწვა ასე 40 ფუთამდე და ქიათურის შტოზედ მატარებლების მიმოსვლა შესწყვიტა. გზის გაწმენდის იმ დღესვე შეუძლებელი გახდა.

სადგ. მესხეთა. აქაურს კასპირს კუხნიკის დაკეტულ სახლიდან სხვა დასხვა ნივთები მოპარეს, ასე 50 მან. ღირებული. გამოძიება სწამოგებს.

სადგ. ქობულეთი. მე-68 ვერსზედ 27 ივლისს, სახალხო მატარებელი №3-ს შორე კლასის ვაგონის პლათფორმიდან იმსამივეთა ქვეშევრდომი 13 წლის ტიგრან კიდაკიოვი უცხედელად გადავიდა და საწინაოდ დაშავდა. დაშავებული ბათუმს გაგზავნიეს.

ქისლავაქის თეატრში, ერის წარმადგენის დროს, დადა მამაკა და პრეზიდენტი მოსდრან ქალაქის „შეაბაჰის“ გამო. აქაურმა მანდილასხემა ანთაფეს არ ახდინეს თურმე წარმადგენის დროს შეაბაჰეს. ეს გაწმენდას არ ექანა და დაწინაურდა საზოგადოებას და სთხოვეს თეატრის ადმინისტრაციას, რაიმე დონე იღონოს, შეაბაჰის წინააღმდეგა. ერთ წარმადგენის დროს ბატონი რეჟისორმა ჩართვა გამოკლდა და სთხოვე ქალაქს, შეაბაჰის გვერდით. ნათელის ქორწილი იყო და ეველიან პატრისა სცემდნენ, ტოლუმმა მადლე იმის ირგებდნენ. ბეროც არ უხორციელოდა, სთხოვდნენ და მამ რა ექნა... კი შრომას უწყვედ მასინძელს, სტუბრებს მალე ისტუმრებდა ხოლმე ნაყოფი ბოლოს უნდა ადგარიყო. ან ძეგლს მესამე დღე ადგამე ქვივით და მინჯე ყველაზე ბოლოს ადგა. გალიწორა პირავარი, უსურვა ნეფე-დელიფულს დღეგრძელობა, გამოწმენდობა და გასწია კარებისაკენ.

— რას ბრძანებთ, როგორ შეიძლება თქვენი ამ დროს წასვლა, მტრისა თხმე არა ხართ, ვადატანობა წინ და არ უშვებდა დისახლისი. სწორედ ამ დროს შემოიღო კარები მასინძელმა, მარნიდან მოგება მას.

— დეგროთა, შენ მოწყობებს ნუ მოაკლებ ამ ოჯახს, დაიძახე ბერომა, რაი სველ საღვინეს თვალი მოკრა და მიწია მასინძელისაკენ გამოსთხოვდოდ.

— რას ამბობ, კაცო, არ მომიკვდე, მე შენ ამდამ არსად გავიშვებ, შენ აქ წამო, მოხვია ხელები და სუფრისკენ წაიყვანა.

საბუა მოახდეთო, წინააღმდეგ შემთხვევაში იძულებული ვიქნება უნდა რაიმე უფროსს მივმართო. მამ კაცებს ძალიან მოეწონათ ეს განკარგულება და „გაშა“ ვახს მისილი დაწვეუ. მანდილასხევისე შეტყვიათ თურმე და ბერომა მოახდეს შეაბაჰს, მარნა, წარმადგენთ, ამთა 5-6 ასეთი გამგებანი და გუდადი ადმინისტრაციის და მამაქვეს მამა-გაგების მისის ხსენებას და თავიანი შეაბაჰს სულად არ ხსლეს. ამას გამო საზოგადოებამ ერთი ევარილი, სტუქეს და ვა-ვაგონი ახტეს. იფრად ორჯულ მამოქვეს და ხალხი მოლოდა მამის დაწინაურდა, როდესაც გუდადმა ქალაქში შეაბაჰს მოახდეს.

როგორც სტატისტიკურ ცნობებთან სწინ, ტფილისის გუბერნიის სახატიაროში 1897 წლის 1 ანკრისათვის სულ 1004 მატარებელი უფიქრად. ბოროტ მოქმედებას მირავ ასე განხილავდნენ: მატარებლის: საწმენდების წინააღმდეგ დაწინაურება—13, მარნა-გაგების წესის, ის წინააღმდეგ დაწინაურება—277, სასწრაფოს წინააღმდეგ—14, სასაქმეო ქობულეთისა და შეაბაჰის წინააღმდეგ—39, საზოგადოებას წეს-რეგის და შეაბაჰისათვის დაწინაურება—207, მამთ-მავლობის და მამა-გაგებისათვის—15, ქვერდებისათვის—194, ადმინისტრაციისათვის სხვის მატარებლისათვის—8, თავის მოქმედების განხილვისათვის—6, დაწინაურება დაწინაურება—74, გემისათვის—2, მადლტანებით ნაყოფის ახდისათვის—12, სიტყვიან და მოქმედებით შეუდარებელისათვის—33, ცრუ-პეჯილობა

ერა დღეს მესამე დღეა, თავი დამინებებია სახლ-კარისათვის.

— ახლო კი ნუ დაიწყებ და, განა რა უშვებ, არ მომივით და არ მოწყურებებთ. ზოგი, შეილოსანია, მთელი თვეებით ანებებს თავს, ხომ იციან, რომ აქ ხარ და დარდი არ ექნებათ.

— ეგ ხომ მართალია, მაგრამ მე თითონ მაინდ, კაცო, ნახე ჩემი სახლ-კარისა. ასე მგონია, სამი დღე-კი არა, სამი თვეი თავი დამინებებია მეთვი. დეგროთა ავაგნოთ, განა თუ იყო, უნდა დაეცა და ისე გადასულიყო ადოვერს სხვისთან.

— ავაგნოთ დეგროთა, დამე მშვიდობისა! გამოვიდე გრამ და ესინა-მოგნა პავრეც გამოსვლა. გამოსცა სოლოის ორბობებს, გამოვიდე ვაშლის მინდორს, ღვინო, თანდათან ძალს ირნე და ერთხელ კიდევ წაბარებდა.

— ჰაა, კვიანად იყავ ღვინო, იხურობ ბერომა. ვაი იმსა, შეილო, ვინცა სვამდეს და არა თვე-ბოლოს, და ისე წავალ, როგორც შეურდული. აგრა აქ არ ვარ, კაცო, სულ სამი ნაპჯია და რა ქუჯაა აქ დავრჩე. დილაზე ადგებთ თუ არა, მაინცე საქმეს შეუდგებთ.

სათვის—3, შეიღის მეგვლეობისათვის—2, ტეხლას წავაგებისათვის—3, ჯავახოასის და მტეგვლეობისათვის—142, ქვერდებისათვის—712, ქვერდობის დაფარვისათვის—79, მამხეობისათვის—36, ყელთა ბინდობისათვის—19, ცხენისა და საერთოდ სწინაღობისათვის—67, გემო კანთა სკუთრების წინააღმდეგ წაღწილად დაწინაურებისათვის—69 და ქორწინების წინააღმდეგ დაწინაურებისათვის—19.

1897 წლის 1 ანკრისათვის სულ 78 ავადმყოფი მატარებელი უფიქრად.

სიღნაღის მახრის მცხოვრებელმა რაფელ მირიანაშვილმა განაცხადა პოლიციის მიმართ, რომ 14 ივლის ჩემი ძმა ლიონი, 15 წლისა, სახლიდან წაიღო და ახლანდელამინდელ, მირიანაშვილი მუხრანის ქუჩაზედ სტეგრობს.

ტფილისის მახრის უფროსი ატყვიან, რომლის გუბერნატორს, რომ ვაშლოვანის საზოგადოების სადღეობში დღე-მანა, გრეთესა და ბორბალოში საქონლის კირი განდართ.

კვირას, 27 ივლისს, ტფილისის მოქალაქე ზაქარია იფანეს ძე ნავასარიანი, თავის ამხანაგებთან ერთად ვახშა სკამად მარქარა კრავოზის ღვინის სარდალში, რომლის ფაჯარა მეტრის ვადატანისა. შუა ვახშის დროს ნავასარიანი უცხედ წამოვდა და ფაჯარიდან მეტრისა გადავარდა და ღვინო, გვამი ჯრავ ვერ უპოვინათ. ნავასარიანმა შეშფედი შინარის ბართი დასტრავა: „კ. არდავანი, სწრაფივე პეტიოს, მოვილოცე სახელოდების დღეს. წუთისათვის ფასაღები, ნავასარიანი“.

26 ივნისს მეტრე პოლიციის ნაწილის საქმის-წამოვლებლმა, კ. ლვეჯიშვილმა, როდესაც მოწმობს ახლდელ ყარის დღეს მცხოვრებელ ვაჟთან ვლათიფოს,

აღმოჩინა სამი ყალიბი მარკა 80 კაბ. ეს მარკები ნაფიდი იყო თურმე ვაგონის ბადალი ულიბოვის მალაზიაში, მიხეილის ქუჩაზედ სადღე ვახშის დროს ოთხი ასეთი მარკა კიდევ იპოვნეს. ულიბოვმა განაცხადა, რომ ხანძარში ყოფილ, ხანძარშიადა ყალბად სტეს ეს მარკები. შეშფედი ულიბოვმა თავის განმარტებულად ისა სწავლა, რომ მარკები მოქმედდა ხანძარში იმის ნიშნად, რომელიც დღითივე და ეხლ ჩემთან აღარ არის, გამოძიება სწამოგებს.

საზოგადოებრივი კარნაბალი

მა დაიბოდა, რომ სამეურნეო საგნებზედ ლეკების კითხვის შემდეგ მასწავლებლებს გამოსცინად და შესაფერის მოწმობას მისცემნო. ეს ხმა მართალი გამოვდა და წარსულს ოთხშაბათს, 23 ივლისს, გამოსცადეს მასწავლებლები მეტრე-შეშფედიან და მეტრე-ტროვინოში. დღითი მობრძანდა საბარეშუმო სადღურში მიით ყოვლად უსამდღელოესობა საქართველოს ქუჩისათვის ვლადიმირი, რომელიც, როგორც ამბობდნენ, დიდად მკაყოფილი ამბოჩა მასწავლებლებითა მიერ შეგინილის ცოდნით. დასა და ლექტორებისა, გამოცინად დასწრენ სენინარის რექტორი, ნ. გ. ტრატვილი და სხვა. დილით სკოლის შტრუნიკელი ს. ნ. ტროვინოვი. უნდა ესთქვათ, რომ მასწავლებლები მუყაბად მოპკიდებთან საქმეს, რათა ძირფხი დრო არ დაჰკარავოდნ. განსაკუთრებით ზოგიერთი მასწავლებლების მოეჭრებულ და დალაგებული ჰასუბი სასაბარეშო გასაგანი იყო.

დანიარჩენ სამეურნეო საგნებში გალის, მიღის და სატალახო მინჯე ვართობა.

— წვიმა-კი არ მოსულა და ტალახს რა უნდა. ნუ სწუხებთ, თქვენმა მშვე, ყველაფრით სრული ვარ.

— განა თუ ვაკლით რამე, მაგრამ ჩვენი წესი ხომ იცი.

გავსო და დაიცვიანა ეს ბოლო და ვინ იყო მერმდენე ვახი. კაცს რომ მოწინააღმდეგინა, ვერც-კი დასთვლიდა, ისე იცვლობდა ვახი ვახივდა და ბერო ხომ ტოლუმმაში იყო, უნდა დაეცა და ისე გადასულიყო ადოვერს სხვისთან.

— ავაგნოთ დეგროთა, დამე მშვიდობისა! გამოვიდე გრამ და ესინა-მოგნა პავრეც გამოსვლა. გამოსცა სოლოის ორბობებს, გამოვიდე ვაშლის მინდორს, ღვინო, თანდათან ძალს ირნე და ერთხელ კიდევ წაბარებდა.

— ჰაა, კვიანად იყავ ღვინო, იხურობ ბერომა. ვაი იმსა, შეილო, ვინცა სვამდეს და არა თვე-ბოლოს, და ისე წავალ, როგორც შეურდული. აგრა აქ არ ვარ, კაცო, სულ სამი ნაპჯია და რა ქუჯაა აქ დავრჩე. დილაზე ადგებთ თუ არა, მაინცე საქმეს შეუდგებთ.

ფელეტონი

ბ ა რ ი. მ. ?!

შემოდგომის მშვენიერი, მიწინარეული დამე. ყველაფერი მიუწყებულ-მიმალული და სიჩქარე მიუტყავს არა-მარცხ. ცა ვარსკვლავებით მოკვედილი და საესე მთარე ცაზედ სრულიად გამეფებული, დაქტაქტების დედაქალაქს, უფანსკენელ ძალის იკარებს და სკლილობს ყოველის კუნძულის გაშუქებას, განათებას, ფირიკი წყსული აქვს საბარობა და გაკურავდელ ქალიყობა მილი-მილი იხურავს სახეს ცის სიგრძეში დაფხტულ მოსილილე თეთრ ღრუბლებში. ხანდახან დაუბრავს ხოლმე ქარი, კოწილოას იკიდებს, აშუათებს არე-მარეს, მშვევედ უვლის ძვალ-ბრძოლაში ზეზედ დარჩენილ ყოველ სულ-დამგულს და თბილ სოროს აქებენიებს.

სხი და ცოტა შენადია, გამოაფხიზლო და გამოაბიოვლა. გაილო ბერობა-ჯობი ვარდივარდობა ბეჭებზედ, მოხვია მკლავები, აღიღინდა და ხმა გამოაღებინა სოფლის ორბობებს. ლობეს იქით მოუტყულებდნენ შუა-შეკრთა, ყურები ატყვიან, თვლები ავლდებოდა და ცხირის ნესტობებით ქველის სუნთქვის მოუშობო, მიუტყულებდა ლობესთან, გაიჭურა და, რა დინახა ჯობით მიმავალი კაცი, თავის სასქემზედ შეუდგა.

— 331 თითქო დღეს თავი უნდა შემენახა? ეგვ, ვინ მომეშვა მერე, ვინდა თუ არა შენ დაღვე ტოლუმე-მანდალი... ჩაილოპარაკ ბერომა და სიმღერისაკ უმეტა. რას ვაჩუქებდობა, ქორწილიდან მოდიოდა და ყველაფრისათვის უნდა გავებინებინა...

მშვენიერი ქორწილი-კი ვადაიხანდა აი დანიარჩობა. რას მოიკითხავდით, რომ სუფრაზე არა ყოფილიყო. ძლივს ერთადერთი შეიღის ბეგნიერებს შეესწრო და ამა რაილას დაზოგავდა, რას დამურებდა? მერე და ხიხიკა ვახაზებული ხომ არ არის, დალოცვილი შემოდგომა. ევერეშაიკ არის და ბედლოშია. აკი მალ-მალ ქრიალებდა მარნის კარები და სველი საღვინე სველს საღვინეს მოსდრავდა. სუფრის თასაც ბავრის გამოსქიმდენდნ ხოლმე ნე-

მოცდა დაინიშნა 25-თვის სამეურნეო საზოგადოების დაბაშში, ხოლო 23 სათბო და 24 მთელი ღრე მოახმარეს ამ სავენების გამოგრების საბაღოსნო სასწავლებელში. შემოსტეობა, მებელობა და მვეენახეობაში გამოცდაზე საბაღოსნო სასწავლებელ-მზარუნველ-ზღაპხედლის გარდა დასწავლენ შემინარის რეტკოარი, ბ. ტატიშვილი და ნ. წ. შვარცი. ეგზამენის შემდეგ მასწავლებლებს დაურიგეს სამიწად მომქმედო დებარტანტისავან გამოგზავნილი წიგნები (სხვათა შორის ისეთი, როგორც არის შრედერის საუცხოო წიგნი—„Русский огород, питомник и плодовый сад“), მებოღონთათვის სპეციალ იარაღი: სასხლოვი თუ სამწრომი დანები, ხეხებები, ხეხილის მარკატლები და სხვ.

მასწავლებლებმა—ქალებმა თუ კაცებმა—ამ სავენებშია ჯგეროვანი ცოდნა გამოიჩინეს, რასაც, სხვათა შორის, ამტკიცებს მასწავლებლების მიმართ წარმოთქმული სიტყვები, რომლებიც უთხრა ნ. წ. შვარცი და ნ. წ. ტატიშვილმა. ნ. წ. შვარციმ სხვათა შორის სთქვა, რომ მომილოცინა გამარჯვება, ბნწო მასწავლებლები, ეხლა კი დაქვემდებარებულნი შემობლიან ესთქვა, რომ ჩემი და თქვენი შიში ტყუილი გამოადგა: ამ მკირე ხანში თქვენ ისე კარგად შეითვისეთ სამეურნეო სავენები, რომ, თუ შრომა-მეცადინეობას შემდეგ მოავს ამ მოიგრადებოთ, დიდს სარგებლობის მოტანა შეგეძლებათ იმ ხაზისათვის, რომლის სასახურიც ბედმა გაგრადუნა.

ნ. წ. ტატიშვილმა სთხოვა მასწავლებლებს არ დაიფუცონ ის დაწესებულება, რომელიც ჰსრუნებენ ჩვენს ხალხს მეურნეობის გაუკეთებლობისათვის, —სამეურნეო საზოგადოება—და შენდებისდა გვარად, კორესპონდენტობით იქნება თუ სხვაგვით, ხელი შეუწყონ უფრო პირნათლად შესასრულოს თავისი მოვალეობა.

იტხება. ყვენი რო შეხვდეს თავს არ დაუკარვს დღეს რი შეხება, იმედა აქვს გამიარტებებს. ეხლა ჯანზედ მოსული, ორმოცი წლისა და ამ ხანში გლხე-კაცი ხომ სალი კლდეა, ქეიტიკირის კვედლია. აკი ნუნულოც კეირა უფროა, ჯერ ხომ უყოხაოდა. ხალხში, საზოგადოებაში ხომ პირნათლად ავადგვიდა. მთელი სამი დღე სუფრა ავადგვიდა იყო, სისხამ დღეობდან დაპყვებოდნენ და შუალა მემდის ხართალალოს გაიხიზოდნენ.

— დღესაც ძალიან გვივასამ, აი. უპ, ეხლა ერთი კვირი, ამპოთენინა ვართ, შვილო, ყველგან უბედურები, რო მეტი-მეტი ახირება ვიცით. რა გრავის, თუ შეგონა და ტილო, განა საცა სანი დღე გავატარე ამ ერთ დღეს-კი ვერ შემიხანავდნენ, უსაყველრა თავისთავს ბეგარი. მამ ში ექნა, არ იცოდა თუ ასე მოუნდებოდა ძილი. გზაც თითქმის გაგრძელდა, მაგრამ რას მოითქმებს ბერო.

მთავრებაც გორასკენ გადაიწია, უკანასკნელად შეხვდა არე მარეს, გულზედ დამბედა ბერის აქარბილემდოლ სახე და მიიწია. სიბნელელში მოცდა იქაურობა. ბერო ოცნების მორაკში სტურავდა და ვერც-კი გაიკო მთავრის ჩხლი. ხან მუშტო მოკუდა და ისტოდა, „ხო მოკუკევი წელი, რო მიხირდებოდა“.

ამ სიტყვების სასახუბოდ სემინარის რეტკორმა გრძნობით სიტყვით მიმპირათა ნ. წ. შვარცი და ნ. წ. ტატიშვილს და ს. ლეტკორებს და მათი ხმარედა. ამ გულ-მოდინე შრომისათვის, რომელიც მათ დასდეს კურსებისასურველად მოსაწყობად და მასწავლებლებთან მიერ მეტის ცოდნის შესაძენად. ვისურვებო, სთქვა სხვათა შორის მ. რეტკორმა, რომ ჩვენი ვაცობა ხანგრძლივი გამომდგარიყოს და მეგობრად გადქვეტულიყოს...

კრება დამიწლა ნაწუბადღეს პირველ საათზედ, იმედა დღეს, საღამოს 6 1/2 საათზედ მასწავლებლებმა მოწვეულნი იყვნენ იმედა სამეურნეო საზოგადოების დაბაშში, სადაც ბნწა ქალნათარმა წაიკითხა ერთი ლექცია რძის განიერულ პატრონობის შესახებ, ხოლო მეორედღეს ვათავა ლექცია რძის შესახებ და ბოლოს სთქვა ორი ოდესიტყვა ძროხის განიერულს მოვლაზედ. ლექციის შინაარს დაწესობით ეხლა არ შევხებები, ვიტყვი ხშიროდ, რომ ლექციები მეტად სიანტრესო იყო, მომეტებულად ძროხების მოვლასა და წველაზედ, რომელიც დაამთავრა შემდეგის სიტყვებით: თქვენ თუ კარგად დაიხმებოდნენ, რომ ძროხას მუდამ კარგი ჰქანა-სმა უნდა, რომ ძუძუებში რძის დატუება, თუ-ნადა ძალიან მკირერიხდა, მეტად არი ზიანია და კარგ მუწველსაც-კი უხებრო მუწველად ჰქდი; დიდდ ემყოფილი ვიქნებებო... მსმენლებმა ლექტორი ტაშის კვრით დააჯილდვეს.

ამის შემდეგ ნ. წ. ტატიშვილმა სთხოვა როგორც ბნ ქალნათარს, აგრეუვე მასწავლებლებს საღამოს 9 საათზედ თავი მოიყარონ საბაღოსნო სასწავლებელში, რათა ახლომდებარე ერთი ერთი ფერმა დათავილონად, ყურით გაგონილი თვალთაცა ნახონ.

26 ივლისს, შაბათს საღამოს, მასწავლებლებმა და ამბობდა: „ნეტა რა უნდოდა ლექსონ, რო გვერწო ამ მომავლებოდა ხოლმოცო!“

დასწყველის დერეობა, აკი მინც ზედა გზით არ წამოვსულავარ, გამოვიდა ვიქრებოდღან ბერო: კიდევ იმითამ ვაგებოდა ე გზა, აი. ნეტაკი ე წერიმალსაკენ არ წამოვსულიყავი. როგორც იყო მოისახრა ბერობა, ბერობა არაფერად ექმნია, უკან დაბრუნებაც დაეხარა. მერე და ზედ ზურგზედ ეკრა ბეროს სოფელს.

ერთ დროს ეს წერიმალა უხარმანარის ხეებით იყო საფხე, ყველაფერი შედგოდა კაცს გამოტანა აქედან რაჯანმა სახმარებოდა. ეხლოთხილისა და ეწნლის ბუქებისა და მოსხანდა. აკი ექმწერი პანტა და დახატებული მუხები და გადარბოდა და განადგურებდას. შუა ადგილის პატარა წყალი მიწანწკარებდა ზამთარ-ზაფხულთ, რომელიც გაზაფხულობით იმოდენად მოგარდებოდა ხოლმე, რო კი მოკუტრავე მიტეხსაც უქირდათ ვასვლა. რამდენისათვის ურემი მოუტანდია და საქონელი დაურჩია. მინც არაფერი სიკეთე არ უნახებამ წერიმალსაგან, მარტო ეკ არის, გოდის წწელს თუ მოსქირდნენ. სამაგვიროდ, სოფელში კაცს ვერა მნახავოდა, რომ რამეც არ ევანმა. ზოგი გაუქურდავთ, ზოგი უტყუ-

ვალმებლებმა დათვალაობრეს ა. წ. ნიკოფორევის წინამძღოლობით ალ. ი. ნიკოფორევის ფერმა, სადაც ბნწა ქალნათარმა აჩენა და მსწრეთ ყოველგვარი მანქანა და მათი ხმარედა. განსაკუთრებით ყურადღება მიიქცია იმ მანქანამ, რომელმაც რამდენისამე წამის განმავლობაში ერთს ხელო რძეს ნაღები გამოაცალა, ვიდრე უნაღებო რძე სხვა ქურველში გადასხა აჩვენეს აგრეთვე ძროხების სამყოფეში სითათივად. აქვე ბნწი ნიკოფორევი ეტხებოდა მასწავლებლებს, რომელიც ძროხა დღეში რამდენს რძეს ძღვედა—ერთი ძროხა თუორდ ას „სრუტეცა“ რძეს იწველის. ხშირების სიხარბად ხომ ყველა გათარა: ექვისთვის ხმო ჩვენებურ ძროხის ტოლი იყო, ორის წლის ბუდა—მთას ჰვანდა და სხ... მაგრამ მოვლაც-კი ჰქონათ!... თუ-მე მუდამ დაბული ჰყავთ და დღეში ითვის 30 გირ. საუკესო თოვს აძღვენენ, 15 გირვანტა ქატოს და სამს გირვანტა ქატოს ჰქელოს.

ყველა ნახულით დღათი ემყოფილი დარჩნენ მასწავლებლები. თუ ამას დაუმატებთ იმ გულუხვს გამას პინძლებას, რომელიც ბნწა ნიკოფორევი გამოიჩინა: გამოიტანეს ვიდრეობით რძე და ყველას ეცემეზოდნენ, რძე მიირთვიეთ, წყალს წუ დაღვეთო. ამის შემდეგ მასწავლებლებმა მიიწია სტუმრები ფერმის შენობაში, სადაც საუცხოვრა ჯოშის სხალ ქლოა-ბატიმ გაუბასპინძლა. საღამოს 7 საათი იქმნებოდა, რომ გულ-უხვს მასწავლებლებს დიდდ მიღიერნი მასწავლებლები გამოეთხოვნენ.

ამით ვათავდა სამეურნეო ნაწილის პედაგოგიური კურსები და ჩვენი დადილადა ლექტორი ნ. წ. ტატიშვილმა გამოგვეთხოვა, რომლის წყლობითაც ბერო ისეთი რომ ნახეს მასწავლებლებმა, რომ უმიძობდა, შეუძლებელი თუ ა-ა, მწელი მოსახე-ხებელი მინც იყო. არ იცოდნენ, როგორ ვადებდნათ მადლობა აგრე

ნათ და ზეგინია, ზოგს ენა ჩავარდნი, ზოგს დაძმლა და დსკვიდა იყენი იცის კიდვეა. ყველაფერი კი დამე ხდებდა თურმე. ამიტომ შეფიქრინად ბერო.

— არაუშავს რა, მოკლედ მიმიკრია გზა, უფრო მალე მივალ! გაიმხნევა თაე ბერობ, გასწილი საყელი შვიკრა, ჭული გასწილა, გჯობი მომიმარჯვა და შევედა წერიმალში. უშლად განდა წყალთან და გადატა, მაგრამ დასწყველის დერეობა, ერთი ფეხი წყალში ჩაუვარდა... ვიღამაც ვადისკისა, თვალეი მოიწმინდა, ვერაინ დინახა. აგერ თორბა, რა დამაც გაუბრდა წინ. ყურებმა ვასწივლეს. ვეღარ მიღის ჩქარა. ამ დროს ქარბაც დაუბერა, თვალეები გააკრინა ხეებს, აიტაცე დედამიწაზედ ჩამოტყვივნილი, ათორბათა მანერში და თავ მიწაში მიავარა ბეროს.

— ბერო?! შემოვსმა რავიოა ხნა და ვაშრა ბერო, ტრუნტულმა მთელს ტანში დაუფრა, აგაკალდა, ვერხის ფოთოლსავით შეერთოლდა, ფეხები დაესლართა, თვალთ დაუბნელდა, გჯობი ხელიდან გავარდა.

— ბერო?! ჩასხვებს კვლავ შოგ ყურში, დინახა, რომ ვიღამაც ენა გამოუყო. დაპირა გაქცევა, მაგრამ ფეხები ვეღარ გადასდგა, ყოველი მხარით შეკრა და შეიბოძა. მიოლო ჩაღამაც ტკაცინა, ლაწიანი მოხედა

მკირე ხანში საერთო საყავრელ მასწავლებლად ვადქვეტული ბნ ტი-მოველისათვის. ამ კაცის დაზოგებამ მეტად დააღონა ზოგიერთი მსმენელი; ასეთი მაგარი ხიდი გაიღო სულ მკირე ხანში მსმენელ-მსმელებს შორის.

გ. გ. რი
სოფლის სამეურნეო თანხა და პუნის ანგარიში *)
თახათა: მარტო.

ერწოს ნაწილის თანხათის საზოგადოებას, რომელშია 8 სოფელი, 540 კომლი და 3.127 სული მკვირი, დაზოგალი აქვს მარცვლი 2.900 ფუთი და ფულად 4.807 მან. 83 კაპ.; საყდროინის საზოგადოებას, რომელშია 8 სოფელი, 463 კომლი და 3.198 სული მკვირი, — მარცვლი 1.266 ფუთი და ფულად 3.959 მან.; ნაქოლქარის საზოგადოებას, რომელშია 8 სოფელი, 227 კომლი და 1.372 სული მკვირი, — მარცვლი 390 ფუთი და ფულად 2.407 მან. 7 კაპ.; შემოთიანეთის საზოგადოებას, რომელშია 13 სოფელი, 337 კომლი და 1.945 სული მკვირი, — მარცვლი 7.207 ფუთი და ფულად 3.554 მან. 88 კაპ.; ტრალთ სოფლის საზოგადოებას, რომელშია 8 სოფელი, 222 კომლი და 1.160 სული მკვირი, — მარცვლი 320 ფუთი და ფულად 2.591 მან. 65 კაპ.; საყარაულის საზოგადოებას, რომელშია 11 სოფელი, 109 კომლი და 650 სული მკვირი, — მარცვლი 640 ფუთი და ფულად 727 მან. 37 კაპ.; არტანის საზოგადოებას, რომელშია 15 სოფელი, 391 კომლი და 2.174 სული მკვირი, — ფულად 1.574 მან. 21 კაპ. და ბოქორმის საზოგადოებას, რომელშია 3 სოფელი, 26 კომლი და 123 სული მკვირი, —

*) იხ. „ფერა“ ამა წლის № 139, 144, 145, 146, 147, 150, 151 და 152.

ფულად 101 მან. 28 კაპ.

თუ შეთაკებით ნაწილის მატან-მარობის საზოგადოებას, რომელშია 2 სოფელი, 310 კომლი და 2.178 სული მკვირი, დაზოგალი აქვს მარცვლი 2.049 ფუთი და ფულად 2.239 მან. 67 კაპ.; მახტორინის საზოგადოებას, რომელშია 2 სოფელი, 34 კომლი და 148 სული მკვირი, — მარცვლი 264 ფუთი და ფულად 370 მან. 72 კაპ.; ანგეტას საზოგადოებას, რომელშია 1 სოფელი, 325 კომლი და 1.582 სული მკვირი, — მარცვლი 1.894 ფუთი და ფულად 2.086 მან. 4 კაპ.; ჯოკოლის საზოგადოებას, რომელშია 2 სოფელი, 114 კომლი და 432 სული მკვირი, — მარცვლი 824 ფუთი და ფულად 289 მან. და ომალო-პანკისის საზოგადოებას, რომელშია 4 სოფელი, 93 კომლი და 340 სული მკვირი, — მარცვლი 273 1/2 ფუთი და ფულად 430 მან. 42 კაპ.

საზაქარა ბოლის მახარაჟი.

დიდი ხანია სოფელ ბრეთზედ არა თქმულა რა. ან სასიამოვნო და საქმობი რა უნდა თქმულიყო, თუ არ ისევე ქურდობა, ავახაობა, თავზედ ხელის აღება და ჩვენის ადმინისტრაციის დაუდევრობა და უყურადღებობა. განა მარტო ბრეთის საზოგადოებში ხდება ეს ამბავი. მთელი გორის მახრა აიღეს და გაავრანეს. არაფერს არა სტოვებენ გაუტყვებენ. ამ უკანასკნელს თვეებში უფრო გაიღიდნენ და თავს წავიდნენ. საქურდად ბნელს დაეს ხომ აღარ იჩინებენ? მწენვირად მთავარი ვაქაჟა შენდებს და მეს და შუადღეს ახას ერდებოან. გეონია ყველა წოდების წარმომადგენელმა დაიწყო ავა-ზაქამა, თითო კი ვიღასაც „დასტურარი“ მიუტოლა. ქვეითი იქნება თუ ცხენოსანი შეიარაღებულ-შეჭურვილი მიადგებინ ხან ერთს ოჯახს და ხან

მუხემა შეშვითადა, გაიხმობრა, ვარსკვლავები მიიღულენ, აიარდეს პირი ტრანჯულ ბეროს. მოიწიეს საყარაულოდ დღის სინათლე, თითონ გაგრახნენ, შეუერთდნენ ცის სიყვითხლის ტოტმა, წელიწადი ამითადა და ბეროს ზღარბანი მოსძვრა მიწაზედ. დაიწყო მუხლის თავებზე ფოფხვა, უნდა წინ წავიდეს, იბრძობს, მაგრამ მოიპანდა, მოეწეა სულითა და ხორ.

კით, უკანასკნელმა ძალიანაც უღალატა. მისუსტდა, მიბინარდა. აგერ ზემოდან ვილაც დაეწვა, ყელში წაუჭირა და გრძინა და მკატარა.

ჩაქვინა კიდევ, მაგრამ შენს მტერს იკითი ძილი. ჰგინავს, ჰხენწის სულიც დალია. უპ, წყვეტოლები, როგორ იგრხებინან, როგორ იმანქებინან. გოჯოხებით უნდა იყოს! აგერ ზემოდ ვილაც კალი გამოჩნდა, ბეროს დედა, თავისივე იწვეეს. გაგრადდა. დადახვივინენ ერთმანეთს. ეკითხება, რა გინდა შენ ეხლა აქ. წერიმალში აღი დამხვდა და მამკალი, უამბო.

შენ ისევე უკან დაბრუნდებო, ანუ-გემა დედამ. ბერომ მუხლებზედ დაიჩიქა, ეხვეწება, დამბარუნე როგორმე უკან ცოტა ნიით. ჩემი ნიკოფორე ვინაო, ან ცალთ თვალთ მინც დამანახე, მერე ისევე მე თი თითი მოვალ. შენ ჯერ აქ წამო, და წაიყვანა უფრო ზემოთ. მინც ეხვეწება.

— მო, კარგე, ვასწი სახლში, ვერა ჰხედავ როგორა ჰქანკლები... ბერო?! ვასწივლეს კიდევ ყურებმა დედამ. ბერომ მუხლებზედ დაიჩიქა, ეხვეწება, დამბარუნე როგორმე უკან ცოტა ნიით. ჩემი ნიკოფორე ვინაო, ან ცალთ თვალთ მინც დამანახე, მერე ისევე მე თი თითი მოვალ. შენ ჯერ აქ წამო, და წაიყვანა უფრო ზემოთ. მინც ეხვეწება.

მეორეს და, თითქო ხარჯის მკრეფავეები არიანდებული ვენ ფულს: ზოგან თუბანსარამი- 15 მანათი, რალს სათქმელისა ბაგს ღორისა და ინდაურის დაკარგვა. ვიღისა ჰკავს ეს წყრილ-ფები ბრეთა: ში: რაც ზამთრში ქურდებს გაღა- ურჩიათ, მრგვლ ქირაში გაუღილთა. ზოგი ცხენს სჩიფს, ზოგი ხარს, ზოგი კამჩს. ზოგი კიდევ ქერივი თუ ოჯახის კაცი, იმას ვიძახის, რომ ყანაღებში თუმანი შემო- მაწერეს და რა წყალში ჩავარდეს, სიღინდ და რის ახლადღინდ გოცოკო. ამას წინად იბოლო გამოწმულ- კლოტორიშვილების სოფელ აბულ- შენში ერთს გლგეს დღის ცხრა საათი- ზედ მიიხსნე შეტურვილი ორი ოსი და დაუწყეს ხუთის თუმნის თხოვნა: შენ ხუთი თუმანი შემოგაწერეთ და მოგვეცით. გლგესმა თავი შეაბრალა და ორი თუმანი შეძალა. ყანაღებში გამოართვის ფული და უთხრეს: ეს ჩვენი წილია და დანარჩენ სას თუ- მანსაც ჩვენი ამანაგები გამოართ- მვედ და მოაზნადეთ. ამ ყანაღებმა უფრეზდა და შეუპოვრად გაუარეს ბრუნსა და ზვეთ ფრინის ხეობაში კირის სასყიდლად მინავალი მეურ- მეობა გაეჭრეს. ეს ავაზანი თუ რზე ქვეთანი იყენენ და ლულა და- მოკლებული ბერდანის თოფები ეტი- არი.

ამ რამდენსამე დღის წინად გ- ყივიშძის და ავალ ავალიშვილს მოსტაცეს ცხენები და გააქანეს მტკერიკვი თავლების ასახვებს და მერე თურმე იმერეთისკენ წაიყვანეს. ავალ ავალიშვილს მას უკან კიდევ ეწყვიტენ, მაგრამ ფიზიხლ სახლი- პატრონის ვერა გაუფელეს რა და მხო- ლოდ წყალი მოსთხოვეს; აქედან გაიარეს სალილაშენში და იქ ერთს გლგეს მოსტაცეს ორი ცხენი და გადღინდ გზასა. ამავე დღეებში სო- ფელ ბრეთში ერთს ოჯახს ეწვია ოთხი შეიარაღებული ავაზაკი და ხუთი თუმანი სთხოვეს. ოჯახის უფ- როსმა 15 მანათი მისცა და აღუთ- ქვა, — პენისა ავიღებ თუ არა, ხუთ თუმანი შეგისაოფლებო. შეუსრულდეს კიდევ და ის რაჰქანს, რომ არ შეას- რულოს, უნდა უარესს მოელოდეს. იმედილი ერთი ჩამოსთვალოს კაცმა. იქნება იკითხოს: გარის მარხის მშა- რთვლობას ამ ავაზაკობის ამხვს ხომ ანთობებთ ხოლმე? ჩვენ გა- დადვიტეთ მივართობთ ხოლმე ყოველ ამისთანა გაკრებებაში, რა- დან ყოველთვის დაუკმაყოფილებუ- ლები ვრჩებით, ასეთი შეტყობინება იმიტი ვადაიგოს ხოლმე, რომ მამა- სახლის ბრძანება მოუწა, — ამა და ამ ბოროტ-მოქმედებს ყურადღება მიაქციეთ.

ასეცა წრეგანდელ მოსავლის შე- სახებ მოგახსენებთ სასიამოვნოს: რო- გორკ პურს, ისე ქერს ძალიან მტო- რი გამოსავალი აქვს და, ამას გარ- და, პურის ხუ (სოკო) ურეყვით.

მივიღე შენიშვნა

ჩვენში ხშირად ვიკონებთ სამდუ- რავს იმის გამო, რომ ჩვენი საზო- ვადო და ღირსეულობას იმერს სწავლა-აღზრდის საქმეში. თუ ეს სა- მდურავი სამართლიანია, ამის მიზეზ- ი უნდა იყენენ ჩვენდური მასწავ- ლებლები და შეგნებულნი, რომლე- ბიც არა ცდობილად ვაპყრებენ

ჩვენი საზოგადოებაში სალი შეხედუ- ლადა საზედგაოვი საგნების შესა- ხებ. ჩვენში ორიოდ კაცის მეტს სა- ზედგაოვი საქმის გამო ზრუნვა სა- რად მიიჩნევი, მაგრამ ასაკ- ვებოლო, გრადეთ არა სასურ- ვებლო საკრებლო მოვლენას — რასაც აქვს მთელი მეორე სტილი- ლობს იმე- აქვეყნებს განადგუ- რებას, ამიტომ რიოთა, ზოგადო- საქმის სიყვარულს აა არა კერა ინ- ტერესებით გატაც- ჩვენში, რა- გორკ ყოველ საქმეში, ესე საზედა- მოცილო საგნებშია; იმე- ას მოვ- ლენის შეადგენს. თუ ერთი, საი- რობა სადმე და მოითხოვება კაცს, ეს პირველად მასწავლებლებს უსა- მოთხოვოს, რადანაც ისინი ადგა- ნან იესოს წინდას, საშვილიშვილი საქმეს, რომელშიაც მკირე შეცდო- მასაც თავისი გავიუნა აქვს. ერთი- ბა რომ არა გვაქვს, ამიტომ მიდის ჩვენი საქმეებიც უკუღმართად. ბევრს მასწავლებელს ენადება სურვილი გა- აყეთოს ხალხისათვის რამე სასარ- გებლო საქმე, მაგრამ მათ ჰედაგო- ვობის სახელის მოსახვევად მიანიით თოვე სხელმძღვანელების შედგენა თუ თარგნა ბავშვებისათვის, მიუხე- დავად იმისა, საიქორა იგი თუ არა. ამნაირი შეხედულობას ზოგი ჩვენი მწერლებიც კი მხარს აძლევენ და აქებენ: ვინმელი შერკ შეადგინო- კარგი წიგნი, სახელიც მოიხვეტო და ცხოვრების წყარო გაიხინოო. ჩვენს დროსა და გარემოებაში მყო- ფის ხალხისათვის ეს აზრი ფრიად მავნებელი უნდა იყოს, რადანაც ამ საქმეში მეტოქეობა არაიის ხეის არ დააყის და საზოგადო საქმეს უფრო აწენებს. ეს აზრი ჩვენი წარმო- გვათქვენა ამ დღეებში დასტამბუ- ლმა წიგნმა, რომელსაც სახელიად ეწოდება: „ბავშვების მოკეთე“. ეს წიგნი შეუდგენია ბ- ნს. ნათაძეს, გამოუცია ამანაგობას და იპყრობს თვისს შორის ანბანს და პირველ-სა- კითხავს წიგნს სკოლებში სახმარებ- ლად.

როდესაც რომელსამე სახელმძღვან- ელო წიგნს ადგენენ, უძვეველსა სახეში უნდა ჰქონდეს შემადგენე- არსებულს წიგნზედ უკეთესი შეად- გინოს და ამ ნაირად წინ წასწრის საშობლოდ იმის შესწავლის საქმე, როგორც ოჯახებში, ისე სკოლებ- შიაც. ბ- ნი ნათაძე აღბად ამ მო- საზრებო მხელმძღვანელობდა თავი მის წიგნის შედგენის დროს, მაგრამ განახორციელა ეს აზრი თუ არა, ამას ნათლად დანიხავს ყველა, ვინც გადათავალთრებს ხსენებულს წიგნს და ვისაც ცოტად მაინც ესმის ობრ- სება პირველ-დასაწყისის სახელმძღვან- ელოში, ჩვენ გვახსოვს ბ- ნი ნათა- ძის აზრი, წარმოთქმული ამ რამდენ- სინამე წლის წინად ჩვენი პატრიკე- მულის პედაგოგის ი. გოგებაშვილის „დედა-ენის“ შესახებ. ეს აზრი წარ- მოითქვა მაშინ, როდესაც „დედა- ენას“ უფრო ნაყოფიერებდა გუყო- ბილი, ვიდრე დღეს. აი რასა სწერდა ბ- ნი ნათაძე თავის „მეთალიურის სახელმძღვანელოში“ (იხილეთ გვ. 23): „ქართულ გამოცემებში სრული უფუფე- ვა და წინამძღვრებაა ბ- ნი გოგებაშ- ვილისა, რადანაც ეს სახელმძღვანელო ცოტად თუ ბერად დაუწყებულად უტყუარ შეტყობაგორკ ქვემარტახსა და მის- თან შობილეთურ ნადავსა: აღმოცენე- ბულია“. ეხლა, ბ- ნის ნათაძის აზ-

რით, რომელიც მისის შედგენილ წიგნიდანა სწანს, არც მშობლიური ნიადგია საქირა და არც უტყუარი ჰედაგოგური ქვემარტახსა. ეხლა საქირა მხოლოდ ვაიქონა რომე- დელი უტხო ენისა და ხალხის სა- ხელმძღვანელო, თუ გინდ უშინსკის „Родное Слово“, ვაღმარებო- ლი და სახელმძღვანელო მზად იქ- ნება და სახელად „ბავშვების მოკე- თე“ ეწოდება. ამ უბრალე აზრს ვერ მიხვდა მხოლოდ ჩვენი პატრი- კეობრი პედაგოგი ი. გოგებაშვილი და ვერც რუსების განსვენებული პედაგოგი უშინსკი, თორემ ეს უკა- ნასყენლო არ აღიარებდა; რამე პირველ დასაწყის წიგნის შედგენე- რთი უუნებლობა ამიდანა მთელს დატკიავს.

ჩვენ არ შევალთ ამ ემად ბ- ნი ნათაძეს, წიგნის განხილვაში, რადან- ნაც, ჩვენი აზრით, სადღე ისეთი სრული, ვრცელი, სისტემატიკური შედგენილი და ხელმძღვანელ დასუ- რაბული წიგნი მოგვინებდა, რომ- გორკის არს „დედა-ენა“ ი. გო- გებაშვილისა, რომელთაც ცოტად თუ გვერად შეხედული და პე- დაგოგის მხრივ განვითარებუ- ლი ერთი იმამეცად კიდევ; იქ ჩვენ „ბავშვების მოკეთეს“ მაგვარ- სიფრთხიანა და ძალად ვაგორი კო- მილი იატურ ნაწარმოების გამო, რომელიც ვერ გაუძლეს მიუდგომლ- კრიტიკას, ლაზარია ქეტად მიგვაჩ- ვას; მხოლოდ ვაკვირებდეს ერთი გა- რემობა, რომელიც სე თუ იგი ახა- სიათებს ზოგიერთებს გემოვნებას — აიანი თუმე ჩვენი ისეთები, რომლებიც „ბავშვების მოკეთეს“. დედა-ენაზედ „დედა-ენად სთვლიან“. ეს თუ ასეა, ჩვენ ერთი საქმე დავე- რინეთ კიდევ — განსვენებულს ახმატ- ლეფს აქვს დასტამბულ ქართულად თარგმნილი ბუნაკოვის ანბანი. რა გ- ნაც ბუნაკოვის ანბანი მთელს რუსეთ- ში ერთ საუკეთესო ანბანია; მაშ ჩვენშიც კარგი იქნება მთი უმეტეს ეს ანბანი აჯობებს ბ- ნი ნათაძის ანბანსა, და შემოვიღოთ კიდევ, რომ უსა- ბუთო ნალაპარაკებად არაიენ ჩამო- მართოს ზემოდ ნათაძის, აქვე მო- ვანსენებ პატრიკემულ მკითხველებს, რომ გარდა ოცდა თორმეტის სისაუ- ბროსი, რომელიც თითქმის სრული- ვად განმარტებულია უშინსკის „Род- ное Слово“-დან „ბავშვების მოკეთეს“ ავტორის იმევე წიგნიდან განდოთა- რენია ოცდა ხუთადიან სხვა და სხვა მონებრბა და ზაპარო, რომელიც სასაუბროებთან ერთად შეადგენს წი- გნის ანხეარზედ მეტს მასალას. ბ- ნი ნათაძეს ასეთი ზაპარო და სტატე- ბიკი უთარგმნია უშინსკის წიგნი- დან, მაგ. „Колыбель и волюк“, „Школа и поле“, რომელიც მთ- ვრობაც პატრიკემულ მასწავლებ- ლებს, როცა „Родное Слово“-ს ასწავლანდენ ჩვენს სკოლებში, რა- დანაც ვერაფერ შესაფერისის მასალა- ვერ წარმოადგენენ „ბავშვების გო- ნების საავრჯიოდ. ამიტომ, ჩვე- ნის აზრით, „ბავშვების მოკეთე“ ვერაფერი მოკეთე იქნება ვერც ჩვენი ბავშვებისათვის და ვერც „დედა-ენისათვის“, როგორც სა- ხელმძღვანელო წიგნი, ჩვენის აზ- რით და შეხედულების უფრო უკეთ დასასაუბრებლად; თუ გარემოებამ მოითხოვა, ჩვენ კიდევ გვექნება საუ- ლობა, როდესაც ბ- ნი ნათაძე დაპე- ქვებს სახელმძღვანელოს მასწავლ-

მელთათვის. მხოლოდ შეგნიშნავთ აქვე, ბ- ნი ნათაძეს რომ ეთარგმნა და გავერცელებინა იმისთანა წიგნები, როგორიც არის ბავშვს სწავლობის და სხვა, უფრო დიდს სწავლობას გა- უწყვედა საზოგადოებას, ვიდრე გამო- ცქნა და ისიც სახელმძღვანელო იმისთანა მქელ და უფროდელი წიგ- ნისა, როგორც არის „ბავშვების მოკეთე“, რომლის ვადამსჯეის მი- დროს ერთმა სამრეცლო სკოლის მა- მსწავლებელმა სამართლიანად შენი- ნა: „ეს ბავშვების მოკეთე-კი არა, ნამდვილი მტერიაო“.

ლ. ბოციკვი

რუსეთი

ინანსთა სამინისტროში ამ ემად ვარდა-აღთა ინსპექტორების სამ- სახურის შესა-კა ლაპარაკი აღდრე- ლი. ვიდრე ამ საგანს ვარდასწვე- ტლეს, სამინისტროს განზახვა აქვს სასწავლო მოხელეთა დახმარებო- ტარებ გამოიკვილოს და მათს მოლ- ვაწობას რევიზია გაუკეთოს.

საპეტერბურგის უნივერსიტე- ტში მომავალ სამოსწავლო წლიდან ამაშეთის ისტორიის კათედრა იქნე- ბა დაარსებული. ამ კათედრის დასა- ლეხად ახალგაზდა პროფესორი- ორინტალისტი ბ. ტურავეია მიუწე- ული.

მოსკოვის სამმერატორი უნი- ვერსიტეტში შესვლის მსურველთა- გან იხოვნების მიღება 15 ივლისს დაიწყო. დღემდის 700 თხოვნა სულ წარდგენილი. ამათგან ნახევარ- ზედ მეტს სამკურნალო ფაკულტეტ- ზედა მსურს შესვლა, მაგრამ თავი- სუფალი ადგილი პირველს კურსზედ მხოლოდ 193 ამ წლის ამისათვის იხოვნების მიღება უკვე შეწყვეტილ იქნა.

ამ შემოღობაზედ პეტერბურ- გში 12 ახალგაზდა ამასწავლი ჩამოე- ვაძურს უმაღლესს სასწავლებლებში შესასვლელად; 4 ამათგანი უმაღლესს სასწავლებლებს-ტენიკურის სასწავლ- ბელში შეე, ხოლო დანარჩენი 8-ნი სასმებლო საქმეს შესწავლიან.

უწმ. სინდი ს. პეტერბურგის სამსოფირო აჯილდებში სწავლა და- მსაფიერებლის ოთხს ახალგაზდას სა- ჰავანის წელს ლონდონში. ამათი უპირველესი დანიშნულება ის იქნე- ბა, რომ ინგლისელთა ეკესელისა საქმეებს უფრო-ყური ადგენონ, შესი- წავლონ ადგილობრივი საეკესელიო ლიტერატურა და ბეჭდვითის საშუა- ლეობით ინგლისსა და რუსეთის შო- რის სულთერი კავშირი ჩამოაგდონ.

უცხოეთი

ოსმალში. გოზ. Neve Fr. Pres- se* იუწყება, რა პორტამ საჩივარ- ი შეიტანა ელჩების წინაშეგერობის თვრამეტე სხვა და-სხვა გათვის კო- რესპონდენტს წინააღმდეგ, რომელ- სიც სიმართლეს მოკლებულ ცნო- ბებს ჰპეტედდენ გაზეთებში და ამით ოსმალეთს ამიერიდენ და სა- ხელს უტებდენ ევროპის თვრამეო. პორტამ განაცხადა, რომ თუ შედგე- ნის კორესპონდენტებმა ასეთი ცრუ აზრების გზავნა არ მოსცეს, სასტიკ- შიმუბს ეიზარ იმით წინააღმდეგეო. ამასთანავე პორტა ევროპის ზოგერთ-

ნახატებთან ერთად გაზეთებსაც უჩი- ვის, რომელშიაც სურათების შემ- წყობით სასაცილოდ იგდებენ ისლამ- სობა.

— აი რასა სწერს ოსმალეთის გა- ზეთი „ჰალიუმანი“ ოსმალეთის შე- სახებ. ევროპა არა სულთობს და უკვირდეს ოსმალეთის შინაურ საქ- მის მდგომარეობას და არ უნდა შეს- ტყველებს ევროპა აღმოსავლეთის მო- ცვალოს ერთხელვე განზახული მო- ქმედების გეგმა აღმოსავლეთის საქ- მებში. დადგება დღე და, ეს დღე-კი მალე იქნება, როდესაც ევროპა ნათლად დანიხავს იმას, თუ რა გვა- მოქმედება ასე მოვეკუთვლიყავით, როგორც ამ ემად ვიქცევით... ჯე- ვიდ ვაშა მარტო ჯარის წინამძღოლი იქ არ არის კრიტიკი, იგი კუნძულის ვალიც არის. თუ საქირა იქნება, ის არამც თუ ადმირალების დაუკითხა- ვად იმოქმედებს, იმათი განკარგულე- ბის წინააღმდეგეც წავა. ოსმალეთი ერთად ერთი სახელმწიფოა ევროპა- ში, რომელიც მომრავა შვილობი- ანობისა. თუ ევროპაში მშვიდობიანო- ბა არ დაიწვევა, ეს მხოლოდ სულ- თანის გონიერული და წინდებულ- ლი პოლიტიკის წყალობა იქნება. უკანასკნელი ბრძოლა საბერძნეთთან იმდენად სასახელი იყო ოსმალეთის- თვის, რომ ბოლქანეთის სხვა სახელ- წიფოები ევროპა გამკვეთლ იმის წინა- აღმდეგ წასვლას, და ეს გარემოება-კი მშვიდობიანობის თაემდებია ბოლქა- ნეთის კუნძულზედ.

ინგლისი

თვეზედ მეტია თითქმის, რაც ინგლისში მანქანების მკეთებელ ქარხნებში მომუშავეთ შეიქმნებოდა მოახლენეს და მუშაობაზედ ხელი აიღეს. მუშეები თხოვლობენ, რომ დღე- ში რვა საათზედ მეტი არ იყოს მუ- შაობა. როგორც „la corresp. inter.“ იუწყება, შემთხვევითადაც ამ ბოლოს დროს პოლიტიკური ხასიათი მიიღო და ეს გარემოება მუშეებისათვის სა- საარგებლო არ არისო. ქარხნების პა- ტრონების მტკიცე ადვანან იმ აზრს, რომ არ დაეთმონ მუშებს და, თუმე- ცა დიდი ზარალი მოსდით, მაგრამ მაინც არებინად არიანო. მუშეებს ჯერ-ჯერობით ასსოციაციის ფინდი- დგან ეძლევათ ფული, თითო კაცს კვირაში 15 შილინგი, მაგრამ რო- გორკელებს ოთხს ახალგაზდას ფული მაკეთებულნი და იძულებულნი გახდებიან ქარხნებს დაუბრუნდნენ. ამ ემად მარტო ლონდონში 40,000 მუშაა უსმკობო. შეიქმნებოდა პირ- ველ ხანს ზოგიერთა მექარხნებმა საათის მუშების წინადადება და რვა საათი დააწყეს დღეში მუშაობის დრო, მაგრამ დანარჩენ მექარხნებმა დიდი წინააღმდეგობა გასწიეს და პირველთაც უარო ათქმევინეს. მთავ- რობამ უკვე დანიშნა განსაკუთრე- ბული მოხელენი, რომელთაც უნ- დე გამოიკვლ-გამოიბიონ ეს საქმე და, ასე თუ ისე, მოლონ მსოფლიონ შემოქმედებ.

— ინგლისში ამ ცოტა ხანში, როგორც გაზეთებიდანა სწანს, მე- ორიველ იჩენს თავს ვაფიკუ და სამსახურის აღკვეთა. ფოსტა ტე- ლეგრაფის დაწყებულდებაში მოსამ- ხარხრი დიდი ხანია უკმაყოფილო- სი არიან თურმე მთავრობასა, რომელიც იმაზედ მეტს საქმეს აკეთებ- ნებს მათ, რაც ერთხელვე და- დებულდია, და ეხლა გადასწყვი- ტლეს, ხელი ავიღოთ მუშაობაზედა. აშკარაა ინგლისი დიდს ვაჭირებებაში

